

Forhistorie

Grundlaget for dannelsen af Det Europæiske Atomenergifællesskab (EURATOM) findes i den rapport, der i maj 1956 i Venedig blev forelagt udenrigsministrene fra Frankrig, Forbundsrepublikken Tyskland, Italien, Nederlandene, Belgien og Luxembourg af en gruppe embedsmænd under ledelse af den daværende belgiske udenrigsminister Paul-Henri Spaak. Rapporten fremhæver to hovedformål med et sådant fællesskab: For det første skulle atomenergien fremfor olie eller kul være den energikilde, der skulle tilfredsstille de seks landes stærkt voksende energibehov. For det andet skulle fællesskab om udnyttelse af atomenergien muliggøre en selvstændig europæisk indsats på dette område, hvor alene de seks landes samlede menneskelige, tekniske og økonomiske ressourcer ansås for tilstrækkelige til at opfylde de krav, der stilles til en selvstændig forskning og udvikling.

Da de nævnte lande den 25. marts 1957 i Rom undertegnede traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab undertegnede de også en særlig traktat om et atomenergifællesskab (EURATOM). På dette specielle område skulle disse lande i særlig hastigt tempo nå frem til en grad af europæisk integration som for fællesmarkedet i øvrigt fremstod som et noget fjernere mål.

Med henblik herpå fik EURATOM egne institutioner, der under ledelse af en selvstændig europæisk kommission skulle styre og administrere det sæt af regler, der udgør atomenergifællesskabets grundlag: regler om et fællesmarked for atomvarer og et fælles arbejdsmarked for specialister inden for området, regler for spredning af teknisk-videnskabelig information og for adgangen til at udnytte denne industrielt, regler for forhåndsinformation om investeringsplaner, regler om oprettelse af virksomheder af særlig betydning for atomenergiens udvikling i fællesskabet, regler der forbyder diskriminering til fordel for nationale industrier, et forsyningsagentur til sikring af lige adgang til atombrændsel, bestemmelser om tilpasning af beskyttelsesnormerne mod radioaktivitet

samt et omfattende fælles forskningsprogram. Dertil kom, at medlemsstaternes forbindelser med tredielande inden for dette område fremover skulle udøves af kommissionen, og der blev oprettet et overnationalt kontrolorgan til overvågning af nukleare materials anvendelse.

Dels fordi introduktionen af atomenergi i kraftforsyningen i årene efter EURATOM-traktatens ikrafttræden (1. januar 1958) af økonomiske årsager ikke fik det forventede omfang – atomkraftværkerne kunne alligevel ikke konkurrere med de efter Suez-krisen stærkt faldende oliepriser – og dels fordi det almindelige fællesmarked udviklede sig hurtigere end påregnet, har EURATOM ikke fået den betydning, der ved traktaternes oprettelse var tillagt dette fællesskab. Den integrerede europæiske atomenergiindustri, der skulle være opstået inden for fællesskabet, er endnu ikke blevet til virkelighed. Grundlaget for en væsentlig del af fællesskabets aktiviteter, herunder samling af atomenergiforskningen i en fælles forskning, er således ikke bragt tilveje. I stedet for at udvikle sig i betydning og omfang er EURATOMs forskningsindsats i stigende grad kommet til at stå i skyggen af den nukleare indsats i hvert af medlemslandene. I dag repræsenterer EURATOMs fælles forskningsprogram ikke over 6 pct. af medlemslandenes samlede civile forskningsindsats på atomenergiområdet, og for halvdelens vedkommende omfatter den fælles forskningsindsats endog ikke alle seks medlemsstater.

I det følgende gives en kort redegørelse for indholdet af traktatens kapitler, idet der dog for så vidt angår artiklerne 107–170 om Fællesskabets organer og artiklerne 171–184 om Fællesskabets finansiering henvises til redegørelser herfor i gennemgangen af traktaten om Det europæiske økonomiske Fællesskab. I den samtidige hermed fremlagte redegørelse for Fællesskabernes sekundære retsgrundlag gives en oversigt over de retsregler, som er udstedt i medfør af EURATOM-traktaten, samt en oversigt over de af EURATOM med en række tredielande og internationale organisationer